

Program základnej školy

GEOGRAFIA

Učebné osnovy

6. ročník: 35 hodín

7. ročník: 70 hodín

8. ročník: 52,5 hod

9. ročník: 64 hodín

SPOLU: 221,5 hodiny

Program základnej školy

GEOGRAFIA

Učebné osnovy

Predmetová komisia:

DR. Karmen Kolnik, Univerzita v Maribore, Filozofická fakulta, Katedra geografie, prezident Marta Otič,
Základná škola France Prešeren, Maribor Karmen Cunder, Základná škola Zalog, Ľubľana Tomáš Oršič,
Základná škola Vodmat, Ľubľana Danijel Lilek, Inštitút Slovenskej republiky pre vzdelávanie

Odborný recenzent:

ddr. Ana Vovk Korže, Univerzita v Maribore, Filozofická fakulta, Katedra geografie
Bojan Lenart, Základná škola Šempeter v údolí Savinja

Redakčné opravy:

Igor Lipovšek, Inštitút Slovenskej republiky pre vzdelávanie

Vydal: Ministerstvo školstva a športu Republiky Slovinsko, Inštitút Republiky

Slovinsko pre vzdelávanie Za ministerstvo: dr. Igor Lukšič Za ústav: mag. Gregor

Mohorčič

Upravil: Alenka Štrukelj

Prehľad jazykov: Nataša Purkátová, Lektor'ca

Ľubľana, 2011

CIP - Katalógový záznam publikácie Národná a
univerzitná knižnica, Ľubľana

37 091 214: 91 (0,034,2)

Učebné osnovy. Program základnej školy. Geografia [Elektronický zdroj] / predmetová komisia Karmen Kolnik ... [et al.]. - El. kniha. -
Ľubľana: Ministerstvo školstva a športu: Zavod RS za šolstvo, 2011

Spôsob prístupu (URL):

http://www.mss.gov.si/fileadmin/mss.gov.si/pageuploads/podrocje/os/devetletka/predmeti_obvezni/Geografija_obvezni.pdf

ISBN 978-961-234-957-8 (Zavod RS za šolstvo) 1.
Kolnik, Karmen

Aktualizované učebné osnovy pre predmet geografia na základnej škole vypracovala Predmetová komisia pre aktualizáciu učebných osnov pre geografiu. Aktualizácia vychádzala z učebných osnov predmetu geografia, určených na 20. zasadnutí Odbornej rady Slovinskej republiky pre všeobecné vzdelávanie v roku 1998. Aktualizované učebné osnovy určila odborná rada Slovinskej republiky na svojom zasadnutí. 140. schôdza dňa 17.2.2011.

OBSAH

1 DEFINÍCIA PREDMETU	4
2 VŠEOBECNÉ CIELE	6
3 PREVÁDZKOVÉ CIELE A OBSAH	8
3.1 Operačné ciele a obsah 6. ročníka	8
3.2 Operačné ciele a obsah 7. ročníka	10
3.3 Operačné ciele a obsah 8. ročníka	13
3.4 Operačné ciele a obsah 9. ročníka	16
4 ZNALOSTNÉ ŠTANDARDY	22
4.1 Druhé vzdelávacie obdobie	22
4.2 Tretie vzdelávacie obdobie	22
4.3 Minimálne normy podľa triedy	26
5 DIDAKTICKÉ ODPORÚČANIA	29
5.1 Dosiahnutie cieľov kurzu	29
5.2 Individualizácia a diferenciacia	35
5.3 Medzipredmetové prepojenia	35
5.4 Skúška a hodnotenie vedomostí	38
5.5 Informačné technológie	39

1 VYMEDZENIE PREDMETU

Geografia je súčasťou učebných osnov základných škôl, aby pomohla žiakom získať vedomosti, schopnosti a zručnosti, s ktorými sa dá orientovať a pochopiť užšie i širšie životné prostredie a ako sa v ňom vyvíja. Vychováva ho k správne hodnoteniu a rešpektu k životnému prostrediu, čím získava vzťah k prírode, sebe, blízkym ľuďom a spoločnosti. Geografické znalosti sú neoddeliteľnou súčasťou základného vzdelávania, pretože obsahujú spôsoby správania o vlasti a svete a o ochrane životného prostredia a správnom hospodárení s ním. Preto sú tieto znalosti nevyhnutne potrebné pre každého mladého človeka pre ďalšie vzdelávanie, úspešné povolanie a podpora celoživotného vzdelávania. Realizáciou tohto učebného plánu chceme dať do budúcnosti svetových manažérov základy pre pochopenie súvislostí medzi človekom, spoločnosťou a prírodou. Učenie geografie podporuje a umožňuje anticipačné učenie ako spôsob intelektuálneho predvídania a demokratické participatívne učenie ako spoluzodpovedné správanie všetkých, ktorí budú manažérmi zajtrajška Slovenská, európska a planetárna budúcnosť.

Spoznáním a pochopením rôznych kultúr, sociálnych skupín, ich predstaviteľov a sociálne vzťahy si žiaci rozvíjajú pozitívne postoje ku kultúrnej rozmanitosti a rozvíjajú interkultúrne vzťahy. V geografii školíme žiakov k zodpovednému, angažovanému a solidárnemu vzťahu k prírode a sociálne prostredie a na riešenie priestorových problémov a spolupráci medzi prírodou a z pohľadu trvalo udržateľného rozvoja. Na hodinách geografie si žiaci rozvíjajú pozitívny cit k vlasti, pocit spolupatričnosti k svojmu národu a krajine a láska k prírodnému a kultúrne dedičstvo. Týmto spôsobom pripravujeme a školíme mladých ľudí, aby boli aktívni a zodpovední občania na miestnej, národnej a planetárnej úrovni. Spoznávanie hodnôt, ľudí a spoločnosti doma a na celom svete prispieva k porozumeniu medzi národmi a rešpektovaniu rozmanitosti. Tieto ciele vo vyučovaní geografie rozvíjame úzkou nadväznosťou na ďalšie predmety, najmä slovenčinu a cudzie jazyky, dejepis a občianska výchova a etika.

Obsahom a aktívnymi metódami vo vyučovaní geografie rozvíjame schopnosti žiakov využívať ju jednoduché geografické metódy výskumu na získanie informácií o životnom prostredí a v životnom prostredí. Učíme ich používať rôzne prostriedky a médiá, pomocou ktorých upravujú, interpretujú, prezentujú, používať, vyhodnocovať a poskytovať geografické informácie. Toto je obzvlášť dôležité využívanie informačných technológií.

Na hodinách zohľadňujeme potreby a záujmy žiakov a hľadáme odpovede na aktuálne problémy životného prostredia, v ktorom žijú. Rozvíjame záujem žiakov o rodnú krajinu a o každodenný pulz života

v širšom prostredí, doma i vo svete, a reagujeme na každodenné aktuálne výzvy. Geografia povzbudzuje zodpovedná a aktívna ochrana vlastného zdravia a zdravého životného prostredia, zodpovedná a solidárna riešenie prírodných katastrof.

Geografia k nej dopĺňa a spája poznatky, ktoré žiaci získajú v iných predmetoch charakteristickým spôsobom. Totiž geografia je prírodovedný a spoločenskovedný predmet, ktorý je kauzálny spája poznatky o prírodnom a sociálnom prostredí. Tak učí mladého človeka myslieť a vyjadrovať sa celostne.

Ciele lekcie sa dosahujú racionálnym a aktuálnym výberom obsahu, modernými formami učenia a metódami, s rôznorodým výberom učebných pomôcok a médií a s najčastejšími priamymi pozorovaním geografických procesov a javov v prostredí, kde sa vyskytujú. Venujeme veľkú pozornosť najmä hodiny vonku, v autentickom prostredí, pretože to umožňuje zážitkovo efektívnejšiu výučbu. Dobrým príkladom rozvoja sú interdisciplinárne (interdisciplinárne) školské exkurzie a práca v teréne procesné a prenosné celoživotné poznatky spoločné pre všetky školské predmety a s ktoré žiaci získavajú nové poznatky, spresňujú a šíria ich a uplatňujú tak, aby nadobudli dôležité miesto v ich poznaní vlasti.

2 VŠEOBECNÉ CIELE

Študenti¹v predmete geografia rozvíjajú vedomosti a porozumenie:

- miesta a priestory (miestne, regionálne, planetárne hľadisko), aby bolo možné umiestniť lokálne, národné a medzinárodné dianie v geografickom kontexte a rozumieť základným priestorovým vzťahom;
- hlavné prírodné systémy na Zemi (reliéf, pôda, vodonosné vrstvy, klíma, flóra, fauna), v r. krajinotvorné prepojenia na pochopenie synergii v ekosystémoch a medzi nimi ich;
- hlavné sociálno-ekonomické systémy na Zemi (poľnohospodárstvo, osídlenie, hospodárstvo, energetika, obyvateľstvo a iné) získať zmysel pre priestor;
- rozmanitosť ľudí a spoločností na Zemi s cieľom oceniť kultúrne bohatstvo ľudstva;
- hlavné geografické javy a procesy v domovskom regióne (v domovskom meste, obec) (lokálna úroveň), krajina (regionálna úroveň) a svet (planetárna úroveň) z hľadiska času zmeny, aby si uvedomili, že všetko sa neustále mení (procesný aspekt);
- problémy, výzvy a príležitosti v kontexte vzájomnej planetárnej závislosti.

Žiaci si na hodinách geografie rozvíjajú zručnosti:

- používanie verbálnych, kvantitatívnych a symbolických údajov, ako sú texty, obrázky, grafy, tabuľky, diagramy a mapy (kartografická, numerická a funkčná gramotnosť);
- zber a využívanie informačných zdrojov terénnymi metódami a technikami práce (kresba panoramatické snímky, tematické mapy, mapovanie, prieskumy, merania atď.);
- zhromažďovanie a interpretácia sekundárnych zdrojov informácií a používanie štatistík;
- využitie komunikačných, mentálnych, praktických a sociálnych zručností na skúmanie geografických tém na miestnej, regionálnej, národnej a planetárnej úrovni;
- základné geografické štúdium a výskum domovského regiónu a Slovinska, a schopnosť úspešne sa zapájať do rozhodovania o ich rozvoji;
- na hodnotenie rozporov v prostredí (lokálnom, regionálnom, planetárnom) moderného sveta, zároveň sú vyškolení, aby rozpoznali potrebu trvalo udržateľného rozvoja a zodpovednosť zaň zachovanie fyzických a biologických životných podmienok pre budúce generácie;
- správne zvládnutie potenciálnych prírodných katastrof.

---

¹V tomto učebnom pláne termín študent platí rovnako pre študenta študent. Rovnaký výraz učiteľ platí rovnako pre učiteľa učiteľa.

Na hodinách geografie si študenti rozvíjajú hodnoty, ktoré prispievajú k:

- rozvíjanie pozitívnych citov k vlasti, spolupatričnosti k svojmu národu a krajine a láska k svojmu prírodnému a kultúrnemu dedičstvu;
- záujem o sociálne potreby, riešenie spoločných udržateľných priestorových problémov na miestnej úrovni, národnej, regionálnej a planetárnej úrovni;
- oceňovanie rozmanitosti a krásy prírodného prostredia na jednej strane a rôznych životných podmienok a sociálne potreby na strane druhej;
- stará sa o kvalitu a plánovanie vyváženého využívania životného prostredia a stará sa o životy budúcnosti generácie (trvalo udržateľný rozvoj);
- prepojenie rôznych aspektov vzdelávania, ako sú kognitívne, emocionálne, etické, estetické, motor;
- pochopenie významu vzťahov a hodnôt pri rozhodovaní pri zásahoch do priestoru;
- ochota zodpovedne využívať geografické znalosti a zručnosti v osobných, odborných a verejný život;
- dbá o zachovanie zdravia životného prostredia a vlastného zdravia;
- ochota vcítiť sa do situácie iných ľudí a pomôcť v prípade prírodných katastrof;
- rešpektovanie práva na rovnosť všetkých ľudí, zachovanie kvality prírody a sociálne prostredie pre budúce generácie;
- riešenie miestnych, regionálnych a planetárnych problémov podľa princípov trvalo udržateľného rozvoja a princípov Svetové deklarácie ľudských práv.

3 PREVÁDZKOVÉ CIELE A OBSAH

Operačné ciele, zapísané šikmo, tak voliteľné ciele určené len pre niektorých študentov.

3.1 Operačné ciele a obsah 6. ročníka

študent:

- používa rôzne spôsoby zhromažďovania a zobrazovania geografických informácií;
- naviguje na mape a pohybuje sa v krajine;
- pohybuje sa zdravým a užitočným spôsobom v prírode pri terénnych prácach a exkurziách;
- pozná základné zákonitosti a dôsledky tvaru, polohy, stavby a pohybu Zeme v priestore;
- je vyškolený na používanie rôznych typov máp;
- spoznáva kontinenty a moria a ich geografickú polohu;
- rozumie základným charakteristikám tepelných a rastlinných pásov;
- spoznáva rôzne spôsoby života ľudí a ich prispôsobenie sa prevládajúcim formám reliéfu, klíma a vegetácia;
- spoznáva prírodné a kultúrne dedičstvo Slovinska a význam pohybu v prírode;
- je vyškolený na používanie komunikačných, mentálnych, praktických a sociálnych zručností pre výskum geografických otázok na miestnej, regionálnej a planetárnej úrovni;
- rozvíja schopnosť základného štúdia a výskumu krajiny (lokálnej, regionálnej) a schopnosť zapojiť sa do rozhodovania o jeho rozvoji;
- rozvíja pozitívne cítenie k vlasti, pocit spolupatričnosti k svojmu národu a krajine a láska k svojmu prírodnému a kultúrnemu dedičstvu;
- rozlišuje medzi zodpovedným a nezodpovedným zaobchádzaním s priestorom a získava skúsenosti so zodpovednosťou za záväzky.

Obsah	Operačné ciele
1. Geografia je prítomný	študent: <ul style="list-style-type: none"> • naučí sa, čo je predmetom geografie a čo je geografia, • chápe dôležitosť zemepisných vedomostí pre život, • oboznamuje sa so spôsobom a organizáciou učebnej práce;
2. Moja domovská planéta Zem	<ul style="list-style-type: none"> • pozná najzákladnejšie zákony polohy a pohybu Zeme vo vesmíre, • opisuje tvar a vnútro Zeme;

<p>2.1. Veľkosť Zeme a jej tvar</p>	<ul style="list-style-type: none"> • pomenúva a zobrazuje veľké časti zeme a mora na zemeguli a mape sveta, • určiť z grafu, akú veľkú časť zemského povrchu pokrýva voda a pevnina, • porovnáva oceány podľa veľkosti;
<p>3. Život pozdĺž pobrežia a ostrovov; Život ako celok</p>	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje vo vybraných prípadoch životné podmienky ľudí pri mori, na ostrovoch a na pevnine, • porovnáva kontinenty podľa veľkosti, geografickej polohy a členitosti pobreží a prevládajúcich foriem reliéfu na nich, • porovnáva prevládajúce reliéfné formy na zemskom povrchu s obrazovým materiálom, • vo vybraných prípadoch popísať životné podmienky ľudí v závislosti od foriem reliéfu;
<p>4. Orientácia a vykresľovanie zemský povrch; Orientácia okolo zemegule, mriežka stupňov a geografická poloha, orientácia v prírode a na mape; Vykresľovanie zemský povrch, režimy zobrazenia zemský povrch, mapa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zobrazuje na mape a zemeguli hemisféry, rovník a nultý poludník a oba kurzy, • je orientovaný na zemeguli a mape sveta na základe strán oblohy a počiatočného poludníka a rovnobežky, • orientuje sa a pohybuje sa v prírode pomocou kompasu a mapy, • popisuje spôsoby zobrazenia povrchu Zeme na mape, reliéfe, glóbuse a ich užitočnosť, • vytvorí vlastnú reliéfnu mapu a panoramatický náčrt domácej krajiny;
<p>5. Pohyb Zeme; Rotácia a rotácia; Kalendár: rok, mesiac, týždeň; Časové pásmo a dátumový limit</p>	<ul style="list-style-type: none"> • opísať, znázorniť a vysvetliť rotáciu Zeme okolo osi, • uvádza a popisuje dôsledky rotácie, • opisuje pohyb Zeme okolo Slnka (obežnú dráhu), • opísať dôsledky obežnej dráhy Zeme a sklonu zemskej osi, • rozumie dôvodom zmeny dĺžky dňa a noci v roku, • vysvetliť súvislosť medzi ročnými obdobiami a dĺžkou dňa a noci v Slovinsku;
<p>6. Klimatické charakteristiky Zeme</p>	<ul style="list-style-type: none"> • uvádza ročné obdobia a vysvetľuje dôvody zmeny, • vysvetliť príčiny tepelných pásov, • určiť umiestnenie jednotlivých tepelných pásov na mape sveta, • porovnáva základné teplotné a zrážkové charakteristiky jednotlivých tepelných zón a ich vplyv na flóru a faunu, • rozpozna vegetačné charakteristiky jednotlivých tepelných pásov na fotografii, • popisuje vo vybraných prípadoch životné podmienky ľudí v jednotlivých termálnych zónach;

<p>7. Využime vedomosti: školská exkurzia</p>	<ul style="list-style-type: none"> • návšteva aspoň jedného prírodného geografického celku Slovinska (interdisciplinárna exkurzia), • spoznáva krásy a geografickú rozmanitosť Slovinska v rámci exkurzií a terénnych prác, • získava priestorové reprezentácie rodného mesta, provincie a krajiny, • spoznáva hodnoty a jedinečnosť slovinskej krajiny, rozvíja lásku a úctu k slovinskému prírodnému a kultúrnemu dedičstvu a príslušnosti k slovinskému štátu, • rozvíja schopnosť používať jednoduché metódy geografického výskumu, akými sú pozorovanie, meranie, jednoduchá analýza, rozhovor, mapovanie, využívanie štatistických a iných zdrojov a terénnej literatúry.
---	--

3.2 Operatívne ciele a obsah 7. ročníka

študent:

- spoznáva základné geografické črty Európy a Ázie a prehľbuje a vo vybraných prípadoch konkretizuje všeobecné geografické pojmy;
- spoznáva spoločné črty Eurázie;
- porovnáva prírodné a sociogeografické charakteristiky jednotlivých častí Európy;
- porovnáva základné prírodné a sociogeografické črty Európy a Ázie;
- pri štúdiu prípadov spoznáva aktuálne európske problémy vo vzťahu k ich histórii;
- formuluje postoje a hodnoty, ako je rešpekt k iným národom a kultúram, na medzinárodnej úrovni spolupráca;
- uznáva potrebu zachovať prírodné a kultúrne dedičstvo;
- chápe jemné spojenie medzi človekom a prírodou;
- chápe geografické rozmery a dôsledky vzájomnej prepojenosti dnešného sveta;
- sa poučí z prípadovej štúdie oblasti environmentálnej hrozby a spôsobov ochrany životného prostredia na jednotlivé oblasti Európy a Ázie;
- používa základné metódy zberu geografických informácií v konkrétnom prípade;
- nadobudnuté vedomosti sa prehľbujú a inovujú interdisciplinárnym spôsobom prostredníctvom interdisciplinárnej exkurzie do vybraný prírodný geografický celok Slovinska;
- je vyškolený na používanie komunikačných, mentálnych, praktických a sociálnych zručností pre výskum geografických tém na miestnej, regionálnej a planetárnej úrovni.

Obsah	Operačné ciele
1. Prírodné zemepisné charakteristiky Európy a Ázia (Eurázia)	<p>študent:</p> <ul style="list-style-type: none"> určiť geografickú polohu na mape sveta a rozhodnúť o dôsledkoch súvisiacich s euroázijskou dimenziou, určiť na mape hranicu medzi Európou, Áziou a Afrikou, vedľa mapy popíšte povrch, Európu a Áziu a porovnajte ich navzájom, uvádza najväčšie reliéfné formy;
1.1. Klíma a vegetácia Európy a Ázie	<ul style="list-style-type: none"> vymenúva a popisuje jednotlivé termálne a rastlinné zóny Európy a Ázie, porovnáva ich medzi sebou a vyvodzuje závery o možnostiach života človeka v jednotlivých termálnych zónach, vymenúva veľké prírodné geografické oblasti Európy a Ázie;
1.2. Populácia a osídlenie Európy a Ázie	<ul style="list-style-type: none"> opísať príčiny a dôsledky rôznych hustôt obyvateľstva, opisuje spolu s tematickou mapou jazykovú a náboženskú rozmanitosť Európy a Ázie a uzatvára dôsledky, opisuje na vybraných prípadoch spôsob života ľudí v Európe a Ázii;
2. Prírodné zemepisné charakteristiky južnej Európy	<ul style="list-style-type: none"> určiť geografickú polohu Európy a pomenovať väčšie polostrovy a ostrovy, pohoria, nížiny a moria, pomenuje krajiny južnej Európy vedľa mapy;
2.1. Stredozemné more je jedným z najteplejších morí na svete	<ul style="list-style-type: none"> vyvodit' závery o dôsledkoch pohybu morskej vody a opísať vlastnosti morskej vody, analyzovať napríklad príčiny a dôsledky znečistenia morí;
2.2. Klíma a vegetácia nie je všade Stredomorský	<ul style="list-style-type: none"> na základe klimagramov a obrazového materiálu rozhodnutia o klíme a vegetácii v južnej Európe;
2.3. Oblasť zemetrasenia a sopky	<ul style="list-style-type: none"> vysvetliť tektonické príčiny zemetrasení a vysvetliť fungovanie sopiek, opisuje dôsledky sopečných erupcií a seizmických účinkov na ľudský život;
2.4. <small>Cestovný ruch</small> dôležitý priemysel, ktorý prináša to aj problémy	<ul style="list-style-type: none"> opisuje spôsoby, akými človek zlepšuje prírodné podmienky pre poľnohospodárstvo, vo vybraných prípadoch popísať charakteristiku ekonomiky s dôrazom na cestovný ruch, zhodnotiť dopravný význam a dopravnú prepojenosť Stredomoria kedysi a dnes spolu s tematickou mapou a príslušnou odbornou literatúrou;
2.5. Pestrofarebný etnický populácia <small>náboženský v zloženie</small>	<ul style="list-style-type: none"> vedľa mapy popísať pestré etnické a náboženské zloženie obyvateľstva a hľadať príčiny nerovnomerného rozloženia obyvateľstva;
3. Stredná Európa	<ul style="list-style-type: none"> určiť geografickú polohu strednej Európy, zobrazuje na mape typické krajinné celky a vysvetľuje pominuteľnosť strednej Európy z hľadiska reliéfu a dopravy a význam tejto pominuteľnosti pre život ľudí, na základe štatistických údajov porovnáva krajiny medzi sebou z hľadiska veľkosti, počtu obyvateľov a popisuje etnické a náboženské zloženie obyvateľstva;

3.1. Panónska nížina	<ul style="list-style-type: none"> • určiť polohu Panónskej nížiny vedľa mapy, • na vybraných príkladoch analyzovať problémy ľudí žijúcich pri riekach (povodne, znečistenie a pod.), • poukazuje na vzájomnú prepojenosť klímy, vegetácie a pôdy, • rozhodnutia o spôsobe života ľudí;
3.2. Alpy	<ul style="list-style-type: none"> • určiť geografickú polohu Álp na mape a pomenovať krajiny, do ktorých sa Alpy rozprestierajú, • určiť smer hrebeňa na mape, • opisuje premenu Álp s dôrazom na fungovanie ľadovcov a ich vplyv na premenu riečnych údolí, • rozhoduje o možnostiach bývania a hospodárenia s dôrazom na cestovný ruch, pastvu, • opisuje význam priesmykov a tunelov pre dopravné prepojenie alpských regiónov, • zdôvodnite, prečo sa klíma a vegetácia menia s nadmorskou výškou;
3.3. Sredogorja s povodia, nemecké-Poľské nížiny a Karpaty	<ul style="list-style-type: none"> • zobrazuje a na mape porovnáva reliéfne znaky vrchoviny s kotlinami, nemecko-poľskou nížinou a Karpatmi, • všíma si dôsledky prírodných a sociálno-geografických faktorov na využívanie prírodných zdrojov a rýchlu industrializáciu a porovnáva ich s dôsledkami postindustriálneho alebo informačného ekonomického rozvoja, • rozumie princípom trvalo udržateľného rozvoja a zodpovedného environmentálneho manažmentu;
4. Západná Európa	<ul style="list-style-type: none"> • určiť polohu západnej Európy na mape a pomenovať krajiny • porovnáva charakteristiku jednotlivých reliéfnych celkov západnej Európy s mapou a obrazovým materiálom, • opísať pobrežie a pohyb morskej vody a vplyv tohto pohybu na ľudský život, • chápe ekonomickú orientáciu západnej Európy vtedy a dnes, • hodnotiť význam Golského prúdu pre klímu a vegetáciu, • analyzuje vplyv prírodných faktorov na osídlenie a vymenúva hlavných predstaviteľov obyvateľstva, ich ekonomické zameranie kedysi a dnes;
5. Severná Európa	<ul style="list-style-type: none"> • určiť a definovať geografickú polohu severnej Európy vo vzťahu k tepelným zónam na mape a označiť krajiny • opisuje klimatické charakteristiky a formy reliéfu v severnej Európe a navzájom ich porovnáva z hľadiska možností osídlenia, • vysvetľuje podnebie a vyvodzuje závery o vegetácii a životnom štýle v severnej Európe, • vysvetliť ľadovcovú premenu povrchu a závislosť ľudí na ňom, • rozhoduje o dĺžke dňa a noci v chladnom pásme, • hodnotiť význam severoatlantického prúdenia pre klímu a ľudský život;
6. Východná Európa a Severná Ázia	<ul style="list-style-type: none"> • vedľa mapy určiť polohu a hlavné geografické jednotky východnej Európy

	<p>a severná Ázia z hľadiska tepelného pásma,</p> <ul style="list-style-type: none"> • okrem klimagramov, obrazového materiálu a mapy rozhodnutia o klíme a životných podmienkach ľudí, • opísať na mape politické a etnické zloženie východnej Európy a severnej Ázie, • pomenúva hlavné rieky vedľa mapy a rozhoduje o význame riek pre obyvateľstvo, • vedľa tematickej mapy rozhodovanie o ekonomických možnostiach obyvateľstva, hustote obyvateľstva a ich význame pre sídla;
7. Východná Ázia	<ul style="list-style-type: none"> • nájsť na mape krajiny východnej Ázie a určiť geografickú polohu oblasti, • porovnáva veľké prírodné geografické celky východnej Ázie s mapou a obrazovým materiálom, • v prípade Číny a Japonska analyzovať problémy spojené s veľkým prirodzeným prírastkom, • analyzovať príčiny a následky prírodných katastrof vo východnej Ázii na vybraných prípadoch, • vysvetľuje rôzne hustoty obyvateľstva vedľa mapy;
8. Južná a juhovýchodná Ázia	<ul style="list-style-type: none"> • vedľa mapy a obrazového materiálu určiť prírodné celky a definovať úlohu Himalájí ako prírodných bariér, • nájde na politickej mape najdôležitejšie krajiny južnej a juhovýchodnej Ázie, • opísať a zhodnotiť vplyv monzúnovej klímy na životy ľudí;
9. Indický subkontinent	<ul style="list-style-type: none"> • vedľa mapy a obrazového materiálu opísať rozdiely medzi krajinami indického subkontinentu a dôsledky prírodnej rozmanitosti na ľudský život, • chápe veľký ekonomický potenciál Indie, • popisuje problematiku náboženskej rôznorodosti, preľudnenia a náboženskej závislosti na príklade Indie;
10. Juhozápadná Ázia	<ul style="list-style-type: none"> • vedľa mapy vymenúva najvýznamnejšie krajiny a ukazuje prirodzené geografické celky a navzájom ich porovnáva, • rozhodnutie o strategickom význame územia (ropa, pôvod troch svetových náboženstiev), • hodnotiť význam ropy pre región a zvyšok sveta, • rozhodnutie o príčinách krízy v juhozápadnej Ázii.

3.3 Operatívne ciele a obsah 8. ročníka

študent:

- spoznáva geografické črty Afriky, Austrálie a Oceánie, Ameriky a polárnych oblastí;
- spoznáva páľčivé problémy moderného sveta pri štúdiu prípadov z rôznych kontinentov;
- analyzuje geografické procesy v Afrike a jej prepojenie so Stredozemím a Európou;

- vysvetľuje silné a slabé stránky geografickej polohy Austrálie;
- analyzuje a porovnáva význam Oceánie v minulosti a súčasnosti;
- oceňuje dôležitosť Ameriky a Spojených štátov amerických vo svete;
- rozhoduje o význame polárnych oblastí v budúcnosti;
- formuluje postoje a hodnoty, ako je rešpekt k iným národom a kultúram, na medzinárodnej úrovni spolupráca;
- uznáva potrebu zachovať prírodné a kultúrne dedičstvo;
- chápe citlivé spojenie medzi človekom a prírodou;
- chápe geografické rozmery a dôsledky vzájomnej prepojenosti dnešného sveta;
- štúdiom prípadu spoznáva oblasti environmentálneho ohrozenia a spôsoby ochrany životného prostredia pri jednotlivé kontinenty;
- používa základné spôsoby zhromažďovania geografických informácií v konkrétnom prípade.

Obsah	Operačné ciele
1. Afrika	
1.1. Poloha a povrch Afriky	<p>študent:</p> <ul style="list-style-type: none"> • porovnáva geografickú polohu Afriky s inými kontinentmi, • zobrazuje a pomenúva veľké prírodné geografické celky Afriky na mape a porovnáva ich medzi sebou podľa geografickej polohy;
1.2. Klíma a vegetácia Afriky	<ul style="list-style-type: none"> • vymenúva a popisuje jednotlivé klimatické a rastlinné oblasti Afriky a navzájom ich porovnáva, • porovnáva množstvo a distribúciu zrážok s pásmi rastlín, • opísať rozsah riečnej siete a význam riek pre život, • rozhoduje o životných šanciach ľudí v každom klimatickom pásme;
1.3. Populácia Afriky	<ul style="list-style-type: none"> • opísať príčiny a dôsledky rôznych hustôt obyvateľstva, • konštatuje preľudnenie niektorých afrických provincií, • je schopný vymenovať príspevky Afriky do globálnej pokladnice ľudského rozvoja, • analyzuje problém hladu v niektorých častiach Afriky;
1.4. severná Afrika	<ul style="list-style-type: none"> • zobrazuje a pomenúva krajiny severnej Afriky vedľa mapy, • opisuje význam Nílu pre ľudský život v minulosti a dnes, • opísať charakteristiky osídlenia a obyvateľstva severnej Afriky, • rozhodnutie o životných podmienkach v severnej Afrike;
1.5. Tropická Afrika	<ul style="list-style-type: none"> • opísať prírodné črty tropickej Afriky, • vysvetliť vplyv nadmorskej výšky na ľudský život v rovníkovom pásme, • porovnáva sociálno-ekonomickú orientáciu Nízkej, vysokej rovníkovej Afriky a západnej Afriky;
1.6. južná Afrika	<ul style="list-style-type: none"> • definovať rozsah Južnej Afriky na mape, • porovnáva regióny Južnej Afriky s regiónmi podobnej zemepisnej šírky severne od rovníka,

	<ul style="list-style-type: none"> • uznáva a chápe politiku rasovej diskriminácie a jej vplyv na spoločenský rozvoj, • analyzuje faktory, ktoré ovplyvnili prítáhovalectvo európskeho obyvateľstva a vplyv ich riadenia na zmeny krajiny, s osobitným dôrazom na využívanie prírodných zdrojov;
2. Austrália a Oceánia	
2.1. Prírodné geografické vlastnosti Austrália	<ul style="list-style-type: none"> • určiť geografickú polohu Austrálie a Oceánie na mape, • vysvetliť dôvody jedinečnej flóry a fauny Austrálie, • vedľa mapy a obrazového materiálu opíšte povrchovú formáciu Austrálie a urobte záver o vplyve Veľkého deliaceho pohoria na klímu a vodu, • rozumie vzniku Veľkej koralovej bariéry a hodnotí jej význam, • porovnáva klimatické a vegetačné pásma Austrálie s mapou a obrazovým materiálom, • opisuje problémy so zásobovaním vodou v Austrálii;
2.2. Obyvateľstvo a spôsob života, ktorý z toho vyplýva vysoká rozvinutá ekonomika	<ul style="list-style-type: none"> • opísať charakteristiky osídlenia kontinentu, • uzatvára o príčinách riedkeho a veľmi nerovnomerného osídlenia kontinentu, • identifikuje a chápe prevládajúce ekonomické procesy v Austrálii a identifikuje ich účinky na krajinu, • odôvodniť rozvoj a význam dopravy;
2.3. Oceánia – skupiny ostrovov uprostred oceánu	<ul style="list-style-type: none"> • určiť polohu ostrovov Oceánie na mape, • uvádza väčšie skupiny ostrovov, • rozhodnutie o dopravnom a hospodárskom význame Oceánie;
3. Amerika a polárne oblasti	
3.1. Tvorí Ameriku viac Amerika	<ul style="list-style-type: none"> • určiť geografickú polohu Ameriky, • rozlišuje medzi Severnou, Strednou, Južnou a Latinskou Amerikou, • vysvetliť dôsledky postkolumbovských väzieb medzi Európou a Amerikou;
3.2. Prírodné geografické charakteristiky severu Amerika	<ul style="list-style-type: none"> • určiť polohu Severnej Ameriky na mape, • porovnáva reliéfne znaky prírodných jednotiek Severnej Ameriky, • porovnáva klimatické a vegetačné pásma v Severnej Amerike, • uzatvára o vplyve polohy a reliéfu na klímu Severnej Ameriky, • hodnotiť význam klimatických a vegetačných pásiem pre hospodárstvo a osídlenie;
3.3. Populácia Severná Amerika	<ul style="list-style-type: none"> • opísať zloženie obyvateľstva Severnej Ameriky, • rozhodovať o silných a slabých stránkach nadnárodného spoločenstva, • spoznáva asimiláciu, integráciu a segregáciu rôznych kultúr, • analyzuje príčiny a dôsledky rôznych hustôt obyvateľstva v Severnej Amerike;
3.4. Kanade a USA	<ul style="list-style-type: none"> • uznáva a chápe prevládajúce sociálne, politické a ekonomické procesy v Severnej Amerike a všíma si ich vplyvy na krajinu, • vyhodnocovať vplyv technologického rozvoja a postindustriálnej éry na krajinu pomocou analýzy údajov, • oceňuje význam dopravných spojení medzi východom a západom kontinentu;

3.5. Latinská Amerika	<ul style="list-style-type: none"> • rozhodnutie o prirodzených geografických črtách Latinskej Ameriky, • opísať príčiny a dôsledky kolonizácie Latinskej Ameriky, • vedľa mapy a príslušného obrazového materiálu uvádza veľké provinčné celky, porovnáva ich medzi sebou a vyvodzuje závery o možnostiach života ľudí v jednotlivých celkoch, • vo vybranom prípade vysvetliť charakteristiku klímy a vyvodit' záver o vplyve klímy na vegetáciu a život človeka, • analyzuje príčiny a dôsledky bezohľadných ľudských zásahov do krajiny v prípade amazonského pralesa;
3.6. Polárne oblasti	<ul style="list-style-type: none"> • určiť polohu Arktídy a Antarktídy pozdĺž mapy, • rozhodnutie o klíme a vegetácii polárnych oblastí, • uzatvára ekonomický a politický význam polárnych oblastí v modernej dobe, • hľadá príležitosti a spôsoby života pre ľudí z polárnych oblastí.

3.4 Operačné ciele a obsah 9. ročníka

študent:

- pozná geografické charakteristiky Slovinska;
- porovnáva a hodnotí postavenie, úlohu a význam Slovinska v Európskej únii (EÚ);
- rozvíja priestorové zastúpenie Slovinska, Európy a sveta;
- hodnotí a rozvíja postoj k prírodnému a kultúrnemu dedičstvu svojej vlasti;
- spája prírodné geografické podmienky s možnosťami ekonomického rozvoja a porovnáva ich s susednými krajinami;
- analyzuje dôsledky ekonomického rozvoja na životné prostredie;
- zvyšuje povedomie o dôležitosti zachovania životného prostredia pre trvalo udržateľný rozvoj spoločnosti v súčasnosti a budúcnosti;
- pri poznávaní charakteristík obyvateľstva navrhuje riešenia jednotlivých kľúčových problémov demografický vývoj;
- v prípade domovského regiónu sa vyučuje a školí na používanie jednoduchých výskumných metód prácu v miestnej a regionálnej oblasti a rozvíja schopnosť zapojiť sa do rozhodovania o ich rozvoji;
- rozvíja pozitívne cítenie k vlasti, pocit spolupatričnosti k svojmu národu a krajine a láska k svojmu prírodnému a kultúrnemu dedičstvu a rešpekt k národným právam;
- rozlišuje medzi zodpovedným a nezodpovedným zaobchádzaním s priestorom a získava skúsenosti so zodpovednosťou pre záväzky;

- čerpá abstrakty, závery a závery z rôznych zdrojov, štatistík a digitálnych materiálov navrhuje riešenia;
- nadobudnuté vedomosti sa prehľujú a inovujú interdisciplinárnym spôsobom prostredníctvom interdisciplinárnej exkurzie do vybraný prírodný geografický celok Slovinska.

Obsah	Operačné ciele
1. Geografická poloha Slovinsko	<p>študent:</p> <ul style="list-style-type: none"> • definuje polohu Slovinska vedľa príslušnej mapy, • oceniť, že je dôležité byť na križovatke európskych prirodzených celkov, jazykových skupín a hospodárskeho a dopravného rozšírenia EÚ;
1.1. Európska únia – Spájanie Európanov krajinách a Slovinsku	<ul style="list-style-type: none"> • hodnotiť dôležitosť vstupu Slovinska do EÚ v hospodárskej a politickej oblasti, • uvedomuje si dôležitosť vedomostí, ktoré umožňujú zamestnanosť v rámci EÚ, • predvída výhody, nevýhody, príležitosti a nebezpečenstvá zapojenia Slovinska v porovnaní s krajinami mimo EÚ;
1.2. Zviditeľnenie Slovenska v Európe a vo svete	<ul style="list-style-type: none"> • uvádza dôležité úspechy Slovincov v európskom a svetovom meradle, • zostavuje vlastný zoznam desiatich slovinských uznání alebo charakteristík;
2. Prírodné zemepisné jednotky Slovinska (najskôr sa zaoberá tým, v ktorom sa škola nachádza)	<ul style="list-style-type: none"> • obmedzuje na mape päť prirodzených geografických jednotiek Slovinska a navzájom ich porovnáva podľa geografickej polohy, podnebia a reliéfu, • vysvetľuje hlavné etapy formovania dnešného reliéfu Slovinska a faktory, ktoré ho formovali, • na základe poznatkov z terénnych prác zhodnotiť význam štruktúry povrchu a kameňa pre človeka;
2.1. obpanónsky provincie; obpanónsky lietadlá; Obpanonska kopcoch	<ul style="list-style-type: none"> • obmedziť obpanónske provincie na mape a v prípade vybraného osídlenia zdôvodniť priechodnosť územia, • opísať problémy poľnohospodárstva, emigrácie a znečistenia podzemných vôd a naznačiť riešenia problémov, • vo vybranom prípade vysvetliť vzájomnú závislosť života ľudí od reliéfu, klímy, pôdy a vody, • analyzuje dôležitosť spájania ľudí na etnicky zmiešanom území;
2.2. Predalpské provincie; Predalpské kopce; Predalpské doliny a kotliny	<ul style="list-style-type: none"> • obmedziť a rozdeliť regióny Slovinského predalpského radu na mape, • spolu s mapou a klimatogrammi popíšte charakteristiky reliéfu a klímy v predalpskom svete a porovnajte ich s alpskými alebo s tými v domácej krajine, • na základe obrazového materiálu rozhodnutia o ekonomických možnostiach predalpských oblastí, • opísať úsilie a opatrenia na zachovanie prírodného a kultúrneho dedičstva,

	<ul style="list-style-type: none"> • analyzuje prírodné a sociálno-geografické zvláštnosti kotlín na príklade Ľubľanskej kotliny;
2.3. alpské provincie; Vysočiny a Alpy krasové plošiny; alpský doliny a kotliny	<ul style="list-style-type: none"> • ohraničiť a rozdeliť regióny Slovinského alpského radu na mape, • hodnotiť dôležité rieky z hľadiska obsahu vody a potenciálu využitia vody, • v prípade tunela Karavanky analyzovať dôležitosť dopravného spojenia medzi oboma krajinami, • opísať príklady snáh a opatrení na zachovanie prírodného a kultúrneho dedičstva, • vysvetliť na vybranom prípade súhru reliéfu, klímy, vegetácie a vodonosných vrstiev na hospodárstvo a život obyvateľov alpských oblastí;
2.4. Dinársky kras provincie; Náhorné plošiny a kopce Dinárskeho krasu: Dinárske krasové doliny a planiny	<ul style="list-style-type: none"> • obmedziť a rozdeliť slovinské dinárske oblasti na mape, • vedľa mapy, obrazového materiálu a klimatogramov opíšte charakteristiku reliéfu, klímy a vôd oblastí Dinárskeho krasu v Slovinsku, • na príklade Postojnskej jaskyne prezentovať snahy a opatrenia na zachovanie prírodného a kultúrneho dedičstva;
2.5. Stredomorský provincie; Flyšové vrchy, vrchy a údolia; Krasové planiny, doliny a doliny; Jadranské more	<ul style="list-style-type: none"> • obmedziť a rozdeliť slovinské pobrežné regióny na mape, • analyzovať dôsledky (ne)vyriešeného problému hraníc so susednými krajinami, • na príklade prístavu Koper opisuje význam prístavu pre Slovinsko a zdôrazňuje súvisiace ekologické problémy, • zhodnotiť význam Jadranského mora pre klímu, flóru, dopravu, cestovný ruch, rybolov a poľnohospodárstvo;
3. Geografický priestor Slovinsko ako limitujúci a stimulujúci faktor rozvoja Slovenska	<ul style="list-style-type: none"> • chápe trvalo udržateľný rozvoj a zodpovednosť za zachovanie priaznivých životných podmienok pre budúce generácie a podľa toho koná, • rozumie najdôležitejším prírodným a sociálno-geografickým javom a procesom a ich vplyvom na obyvateľstvo a hospodárstvo, • uvádza a vysvetľuje faktory, ktoré ovplyvňujú rôznu hustotu obyvateľstva Slovinska, • vysvetliť faktory ovplyvňujúce rast populácie, • porovnáva rast populácie v Slovinsku s Európskou úniou, • v prípade štatistických údajov o domácom alebo väčšom blízkom sídlisku popíšte etnické zloženie obyvateľstva Slovinska, • rozumie celistvosti priestorovej problematiky a pozná niektoré možnosti vlastnej aktívnej participácie;
3.1. ekonomika	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie a správne používa rôzne pojmy, • spája ekonomický rozvoj a vzdelanostnú štruktúru obyvateľstva, • porovnáva vekové a rodové zloženie obyvateľstva Slovinska s krajinami EÚ a vybranými krajinami sveta, • vysvetliť príčiny a dôsledky migrácie obyvateľstva v Slovinsku a EÚ, • uvádza hospodárske činnosti a vysvetľuje súvislosť medzi prírodnými a sociálnymi podmienkami pre hospodársky rozvoj,

	<ul style="list-style-type: none"> • hodnotiť význam poľnohospodárstva a rozhodovať o možnosti poľnohospodárskej činnosti v rôznych častiach Slovinska, • vysvetliť význam priemyslu pre človeka a vplyv na životné prostredie, • hodnotiť význam obchodu pre hospodársky rozvoj Slovinska a jeho integráciu v rámci EÚ, • vymenúva zdroje energie v Slovinsku a hodnotí význam energie pre človeka a spoločnosť, • opísať druhy dopravy, ich výhody a nevýhody z hľadiska kapacity a znečistenia životného prostredia, • zobrazuje na mape najdôležitejšie dopravné spojenia v Slovinsku a hodnotí ich význam v spojení so zvyškom Európy a sveta, • analyzovať prepojenosť dopravy, bezpečnosti dopravy a ekonomiky a vplyvy geografických faktorov, • oceňuje prírodné a kultúrne dedičstvo Slovinska ako základ pre rozvoj cestovného ruchu, • analyzuje význam cestovného ruchu pre človeka ako jednotlivca a spoločnosť ako celok.
--	---

Oblasti všeobecnej kompetencie

Kognitívne pole
<p>Študent:</p> <ul style="list-style-type: none"> • myslí logicky a geograficky; pozoruje, zbiera údaje a používa ich na vyučovacích hodinách a v každodenný život, • vyjadruje sa základnými geografickými technikami s vhodnou geografickou terminológiou, • oddeľuje dôležité od nepodstatného.
Komunikácia v materinskom jazyku
<p>študent:</p> <ul style="list-style-type: none"> • číta a píše rôzne, geografické a negeografické obsahy podľa účelu (napríklad čítanie na učenie alebo na relaxáciu atď.), • oddeľuje dôležité od nepodstatného, • vyjadruje vedomosti verbálnou, písomnou, grafickou formou a inými rôznymi formami a spôsobmi, • pred spolužiakmi prezentuje svoj názor, poznatky a pohľady.
Komunikácia v cudzích jazykoch
<p>Študent:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uvedomuje si dôležitosť znalosti cudzích jazykov a medzinárodnej (jazykovej) komunikácie, • správne používať cudzie zemepisné názvy a výrazy.

Matematická gramotnosť
<p>Študent:</p> <ul style="list-style-type: none"> • používa základné štyri matematické a niektoré štatistické operácie alebo metódy v zbieraní, analyzovaní a prezentovaní geografických informácií vo vyučovaní geografie (kritérium, grafy/grafy, tabuľky, vekové pyramídy, klimagramy atď.).
Využitie moderných technológií v geografii
<p>Študent:</p> <ul style="list-style-type: none"> • využívať učebné pomôcky a nástroje a odborné údaje (písomné a iné zdroje, IT, technické pomôcky na základný geografický výskum a pod.) na dosiahnutie vedomostí, • používanie základných geografických výskumných metód, • logicky uzatvára, hľadá a zdôvodňuje zistenia, • má kritický postoj k oblastiam súvisiacim s geografiou, • rozumne využívať moderné technológie, • vyhľadáva, zhromažďuje a spracúva relevantné elektronické informácie, údaje a koncepty (organizovanie, rozlišovanie dôležitého od nepodstatného, objektívneho od neobjektívneho, skutočného od virtuálne) a systematicky ich používať, • používať IT vo svojej práci, • používať World Wide Web bezpečne a zodpovedne.
Učiť sa učiť
<p>Študent:</p> <ul style="list-style-type: none"> • učí sa samostatne, disciplinovane a z vlastnej iniciatívy (učenie si plánuje podľa svojho povinnosti), • logicky uzatvára, hľadá a zdôvodňuje zistenia, • využiť predchádzajúce geografické a všeobecné skúsenosti a nájsť príležitosti na vzdelávanie v rôznorodé životné podmienky, • učí sa v spolupráci, • chápe princíp celoživotného získavania a využívania nových vedomostí, • rešpektuje rozmanitosť, • rozlišuje zodpovedné a nezodpovedné správanie v skupine a získava skúsenosti s preberaním ručenie za záväzky.
Občianske schopnosti
<p>Študent:</p> <ul style="list-style-type: none"> • chápe národnú a kultúrnu príslušnosť a vplyvy európskej a svetovej kultúry na rôzne ľudia,

- logicky uzatvára, hľadá a zdôvodňuje zistenia,
- má kritický postoj k oblastiam súvisiacim so zodpovedným využívaním priestoru,
- uvedomuje si pocit spolupatričnosti k miestnej komunite, štátu, EÚ, Európe a svetu,
- uvedomuje si hlavné výhody, ktoré ponúka EÚ,
- rešpektuje hodnoty a súkromie iných a primerane reaguje na negatívne spoločenské javy a chápe dôležitosť rešpektovania rôznych hodnôt národov a etnických skupín,
- pozná možnosti rozhodovania a spolurozhodovania o rozvoji domácej krajiny i mimo nej,
- prejavíť solidaritu (napríklad prostredníctvom empatie) a spoločne riešiť problémy,
- komunikuje s verejnými inštitúciami a orgánmi (napríklad pri získavaní zdrojov, regulácii dokumentácia),
- pozná ľudské práva,
- kriticky prijíma informácie z médií,
- preberá zodpovednosť za priestorové zmeny podľa svojho veku,
- vysvetliť, ako môže každý občan ovplyvniť plánovanie a rozvoj svojho životného prostredia,
- rozvíja pozitívne cítenie k vlasti, pocit spolupatričnosti k svojmu národu a krajine a láska k svojmu prírodnému a kultúrnemu dedičstvu,
- sa dostáva do pozície iných ľudí.

4 ZNALOSTNÉ ŠTANDARDY

4.1 Druhé vzdelávacie obdobie

študent:

- správne používať mapy a iné zdroje geografických informácií,
- určiť geografickú polohu miesta alebo provincie a použiť mierku mapy,
- mapovať dôležité geografické prvky pozorovanej krajiny na papieri,
- pozoruje, opisuje a skúma krajinu, zapisuje a prezentuje poznatky,
- vysvetliť vplyv vonkajších faktorov na planétu Zem,
- vymenúva základné zákony pohybu Zeme,
- rozumie mape sveta a jej základným názvom,
- pri fotografiách popisuje spôsob života ľudí v jednotlivých termálnych a rastlinných zónach a chápe závislosť ľudských činností od príležitostí, ktoré ponúkajú provincie po celom svete,
- orientuje sa v prírode a na mape,
- zostaviť plán projektu, výskum a exkurzie,
- plán rozvoja krajiny primeraný veku,
- prejavuje environmentálnu gramotnosť, správa sa šetrne k životnému prostrediu, stará sa o svoje zdravie a zdravie okolie,
- prepája geografické poznatky s poznatkami z iných predmetov.

4.2 Tretie vzdelávacie obdobie

študent:

- rozumie geografickým procesom na miestnej, regionálnej a planetárnej úrovni;
- opisuje prírodné a sociálne podmienky miesta domova a pozoruje a rozpoznáva miestne charakteristiky;
- vysvetliť a zdôvodniť podklady pre jej pozorovanie a hodnotenie krajinných prvkov na miestnej, regionálnej a planetárnej úrovni;
- kriticky hodnotí vplyv ľudí na trvalo udržateľný rozvoj krajiny;
- pozná a využíva rôzne geografické zručnosti a schopnosti na úspešnú analýzu a syntézu rôzne zdroje informácií;
- komplexne vysvetľuje súvislosti medzi prírodnými a spoločenskými procesmi;
- správne pozná a používa geografickú terminológiu;

- vysvetliť a predpovedať geografické zmeny a zmenené črty krajiny v čase, s odkazom na širší rozsah geografických znalostí;
- chápe a vysvetľuje význam ekonomickej a politickej planetárnej integrácie a jej vplyvy na kvalitu života ľudí v rôznych regiónoch;
- hodnotiť spôsoby riešenia environmentálnych zásahov a zdôvodňovať názory na rôzne prístupy;
- chápe, ako zohľadnenie trvalo udržateľného rozvoja ovplyvňuje aj kvalitu jeho života o plánovaní a manažmente krajiny, životného prostredia a (prírodných) zdrojov;
- ilustruje geografické procesy na rôznych a účinných príkladoch na miestnej, regionálnej a regionálnej úrovni planetárnej úrovne;
- zhromažďuje a vyberá geografické zručnosti a zdroje na preukázanie odpovedí na geografické otázky;
- samostatne pripravuje geografickú výskumnú alebo projektovú úlohu;
- kriticky zhodnotiť zdroje a dôkazy a predložiť argumenty účinné, presné a dobré podporované rozhodnutia;
- kriticky hodnotiť svoju prácu, navrhovať zlepšenia a prezentovať svoje zistenia zrozumiteľným spôsobom spôsobom.

Štandardy vedomostí podľa oblastí na konci tretieho vzdelávacieho obdobia

Všeobecné (terminológia a zručnosti)

študent:

- pozná pojem geografia a oblasť jej pôsobenia,
- pozná a rozumie geografickým pojmom, faktorom a procesom, rozumie ich súvislostiam a im miesto vo vesmíre,
- geograficky uvažuje o krajine a ľuďoch; opíše vybranú provinciu podľa štátu, medzištátnej a planetárnej úrovni a rozhoduje o spôsobe života ľudí v nich,
- používať rôzne pracovné techniky a nástroje.

Mapy a orientácia a ich využitie

študent:

- číta rôzne tematické a všeobecné mapy v tlačenej a digitálnej forme,
- kreslí alebo vytvára rôzne typy jednoduchších máp pomocou dohodnutých máp topografické znaky,

- orientuje sa na rôznych mapách (podľa mriežky stupňov a pri hľadani a hľadani rôznych) provincie, mestá, rieky atď.),
- je orientovaný v prírode a využíva niekoľko vhodných nástrojov (mapa, kompas a orientačné schopnosti s inými prírodnými znakmi),
- plánuje túru, výlet a školskú exkurziu s mapami.

Znalosť alebo znalosť vesmíru a krajiny

študent:

- preukazuje vedomosti, zručnosti, pochopenie a aplikáciu geografických procesov na miestnej, regionálnej úrovni a planetárne úrovne,
- chápe, že človek a výroba potravín závisí od prírody,
- pozná základné charakteristiky domova, Slovinska, Európy a iných kontinentov či regiónov svätý,
- vysvetliť vplyv ľudskej činnosti na zmeny v krajine,
- má znalosti o priestore na rôznych úrovniach: pozná, chápe a oceňuje javy a procesy s schopnosť ich priestorovo-chronologického umiestnenia,
- pozná a rozumie špecifikám vývoja v určitej oblasti (priestorovej a časovej). dimenzia vývoja krajinytvorných faktorov a procesov v danom území),
- pozná, chápe a oceňuje rozmanitosť prírodných, sociálno-ekonomických a kultúrnych systémov,
- kriticky hodnotiť priestorové rozloženie javov a ich rozpory,
- rozumie najdôležitejším prírodným a sociálno-geografickým javom a procesom a ich spolupôsobenie,
- opisuje základné geografické charakteristiky (klíma, horniny, pôda, zvodnené vrstvy, oblasť, poľnohospodárstvo, priemysel, doprava, obyvateľstvo, environmentálne problémy a iné geografické prvky) a zdôrazňuje špecifiká so zameraním na domácu krajinu,
- opisuje prírodné a sociálne podmienky miesta domova a pozoruje a rozpoznáva miestne charakteristiky,
- vysvetliť, prečo a ako zmeny prebiehajú v regióne a ako ovplyvňujú jeho rozvoj,
- pozná dôležitosť slovinského prírodného a kultúrneho dedičstva a cíti regionálnu príslušnosť,
- vie, aké dôležité je hospodárne hospodárenie s prírodnými zdrojmi,
- ukazuje geografické procesy s rôznorodými a účinnými príkladmi.

študent:

- chápe trvalo udržateľný rozvoj a zodpovednosť za udržiavanie primeraných životných podmienok budúce generácie a robí tak,
- tvorivo prijíma a chápe každodenné informácie, ktoré majú priestorový rozmer a ovplyvňovať vlastné zodpovedné správanie a rozhodovanie žiaka,
- rozumie celistvosti priestorovej problematiky a pozná niektoré možnosti vlastnej aktívnej participácie,
- vysvetliť svoju úlohu a úlohu ostatných pri zabezpečovaní trvalo udržateľného rozvoja.

Geografická interdisciplinarita

študent:

- spája rôzne vedomosti, zručnosti a hodnoty ako spôsob holistického zaobchádzania s modernou otázkou pre lepšie pochopenie toho, čo sa deje okolo vás,
- na základe rôznych vied chápe príčiny kultúrnej, civilizačnej a politickej diverzity sveta.

Nezávislý geografický výskum

študent:

- samostatný geografický výskum na rôznych úrovniach, najmä na úrovni domovskej provincie a Slovinsko,
- argumentuje dôvodmi svojho pozorovania a hodnotenia krajinných prvkov,
- kriticky zvaží geograficky (odhaľuje kľúčové geografické problémy a nachádza príčinu a následok súhra prírodných a spoločenských procesov v regióne),
- používať jednoduché geografické metódy výskumnej práce,
- vypracovať terénnu výskumnú úlohu alebo správu.

Naučiť sa učiť a vyjadrovať geografické znalosti

študent:

- ovládať metódy výučby geografie s dôrazom na preukázanie schopností, zručností a schopností,
- samostatne interpretuje získané poznatky, podporuje ich konkrétnymi príkladmi a navrhuje riešenia
- vie o dôležitosti celoživotného vzdelávania
- je schopný učiť sa v spolupráci (skupinová práca).

Učenie vonku

Práca v teréne a exkurzie do regiónov Slovenska

Študent:

- každoročnou medziodborovou exkurziou do jedného zo slovinských regiónov spoznáva rozmanitosť Slovinsko,
- aplikovať získané poznatky v konkrétnom regióne,
- samostatne vykonáva terénny výskum na miestnej a regionálnej úrovni a získava poznatky zákl. priestorové vzťahy,
- samostatne zbiera informácie terénnymi metódami a technikami práce (skicovanie, kreslenie, kvákanie, panoramatické kreslenie, mapovanie, zememeračstvo, tematická mapa atď.),
- rozvíja komunikačné, sociálne, mentálne a praktické zručnosti pre výskum geografických javy a procesy,
- je spôsobilý rozpoznať, pochopiť a zapojiť sa do rozhodovania o rozvoji domu koniec,
- integruje rôzne aspekty vzdelávania; napríklad kognitívne, emocionálne, etické, estetické a motor,
- byť vyškolený na riešenie miestnych a regionálnych problémov podľa zásad spoluzodpovednosti trvalo udržateľný rozvoj.

4.4 Minimálne normy podľa triedy

6. trieda

Študent:

- orientuje sa na mape sveta, určuje strany oblohy a polohu kontinentov;
- vysvetliť a ukázať vzťah medzi pevninou a morom na mape pomocou základných pojmov;
- opisuje polohu a pohyb Zeme vo vesmíre;
- vysvetliť príčiny klimatických rozdielov na Zemi;
- rozpoznáva a opisuje životy ľudí v rôznych tepelných a rastlinných zónach a porovnáva ich medzi sebou navzájom;
- plánuje, pripravuje, aktívne sa zúčastňuje a referuje o školskej exkurzii.

7. trieda

študent:

- opisuje prírodné geografické črty Eurázie a nachádza a zobrazuje ich na všeobecnej mape;
- vysvetliť podnebie a vegetáciu Eurázie;
- opísať charakteristiky euroázijského obyvateľstva;
- vysvetliť vznik sopiek a zemetrasení;
- opisuje negatívne a pozitívne stránky stredomorského cestovného ruchu;
- uvádza krajiny strednej Európy a ich hlavné mestá a zobrazuje ich na mape;
- vedľa mapy opíšete aspoň dva provinčné celky strednej Európy a porovnajete ich medzi sebou podľa prírodné a sociálne vlastnosti;
- vysvetliť vplyv severoatlantického prúdu na klímu západnej Európy;
- vysvetliť vplyv prírodných geografických faktorov na priemyselný rozvoj západnej Európy;
- porovnáva klimagramy južnej, strednej, východnej a severnej Európy a identifikuje mesačné rozdiely v teploty a zrážky;
- opisuje faktory monzúnovej cirkulácie vzduchu nad Áziou a vysvetľuje úlohu Himalájí ako klímy rozdeľovače;
- vysvetliť príčiny a dôsledky hustého osídlenia ázijských nížin a brehov;
- opísať náboženskú rozmanitosť Ázie;
- vysvetliť strategický význam ložísk ropy v JZ Ázii;
- napíšete jednu stranu geografického prehľadu vybranej krajiny.

8. trieda

študent:

- vedľa mapy opisuje polohu Afriky, Austrálie, Antarktídy a oboch Amerík a porovnáva ich povrch;
- vysvetľuje rozdiely v podnebí a vegetácii Afriky a Južnej Ameriky spolu s klimagramami a fotografiami;
- porovnáva životné podmienky v tropickej Afrike a domovskej krajine;
- vysvetliť pojmy rasizmus a kolónia;
- vysvetľuje rôzne hustoty obyvateľstva Austrálie s ohľadom na klímu a vodu;
- porovnáva a vysvetľuje rastlinné zóny na severe pomocou klimatickej mapy a fotografií Amerika;
- vysvetliť príčiny vysokohorských rastlinných pásov v Andách;
- vyhotoví plagát alebo (elektronické) fólie s geografickým popisom vybranej krajiny.

9. ročníka

študent:

- opisuje geografickú polohu a ekonomické a politické postavenie Slovinska v Európe a EÚ;
- uvádza niektoré slovinské regionálne typické znaky;
- uvádza všetkých päť prírodných geografických celkov Slovinska a zobrazuje ich na mape;
- popisuje rozdiely medzi prírodnými geografickými celkami Slovinska;
- vysvetľuje dva geografické rozdiely medzi prirodzenými geografickými jednotkami Slovinska;
- vedľa mapy zdôvodníte príčiny hustejšieho a menej častého osídlenia jednotlivých častí Slovinska;
- uvádza tri formy environmentálnych hrozieb v Slovinsku, vysvetľuje ich dôvody a navrhuje opatrenia na ich odstránenie
záchrana;
- opisuje dôležitosť ochrany prírodného a kultúrneho dedičstva;
- vysvetľuje príčiny vzniku dvojjazyčných území v Slovinsku a vysvetľuje dôležitosť ochrany národných spoločenstiev a národnostné menšiny;
- vyhľadá na mape slovinské mesto na základe GIS záznamu;
- plánuje, pripravuje, realizuje a vypisuje správu o práci v teréne.

5 DIDAKTICKÝCH ODPORÚČENÍ

5.1 Dosiahnutie cieľov kurzu

Účel vyučovania geografie na základnej škole je vymedzený všeobecnými cieľmi vzdelávania a výchovy a s všeobecné a špecifické ciele predmetu zapísané v učebných osnovách. Tí prví definujú geografiu ako povinný školský predmet so základnou výchovno-vzdelávacou hodnotou a ďalšie ako celostné a problematické učebná oblasť, ktorá vedie žiakov k porozumeniu sveta, vnímaniu dynamickej interakcie prvkov, ktoré ho tvoria, a v poznaní jeho neustáleho vývoja a premien.

Preto už encyklopedické vedomosti nie sú možnou ani žiaducou úlohou vyučovania geografie. Vzdelávacie poslaním geografie je získavanie vedomostí, mentálnych zručností a praktických zručností, dizajn postojov a hodnôt.

Proces učenia by mal byť rovnováhou medzi vyučovaním (úlohou učiteľa) a rôznymi formami činností študentov (študentská úloha). Učenie by malo byť založené na rozvoji zručností – vedieť ako – a poznanie – vedieť čo. Stále viac sa zdôrazňuje aj vyhradený aspekt, teda vedieť prečo potrebujeme nejaké vedomosti, zručnosť alebo rozvojové schopnosti.

Okrem odborných geografických vedomostí a zručností by si žiaci mali rozvíjať aj množstvo všeobecných zručností zručnosti (komunikačné, výpočtové, pozorovacie, imaginárne, organizačné, priestorové, sociálne, motor atď.). Zároveň si majú osvojiť životné zručnosti ako rozpoznanie a záchrana problémy. Tie možno dosiahnuť interdisciplinárnymi koreláciami a prepojením školských vedomostí s študentské skúsenosti. Hovoríme o učení tvorivosti alebo kreatívnom učení. Učiteľ učí učiacich sa procesov učenia, poskytuje im vhodné vzdelávacie prostredie a povzbudzuje, vedie a poskytuje spätnú väzbu o tom, čo sa dosiahlo.

Deklaratívne geografické znalosti sú spojené s takzvanými materiálnymi vzdelávacími cieľmi a rozsahom geografických informácie alebo znalosti, ako sú definície, údaje, geografické názvy, priestorové štruktúry, procesy, zákonnosť atď. Deklaratívne poznatky charakterizujú údaje o geografickej polohe, topografii, členenie krajiny, geomorfologická tvorba povrchu, typy osídlenia, zloženie obyvateľstva a pod. Tento druh vedomostí môžu študenti získať priamou skúsenosťou (život určitým spôsobom geografická oblasť) alebo z rôznych zdrojov (učiteľ, učebnica, mapa, noviny atď.).

Procedurálne znalosti sú spojené so schopnosťou využívať geografické znalosti, umožňujú rozvoj schopnosti a zručnosti na jeho realizáciu. Napríklad: z úplne praktickej každodennosti priestorovú orientáciu (napríklad v doprave) na pochopenie predpovede počasia a holistický hodnotenia dôsledkov využívania priestoru na určité účely (intenzívne poľnohospodárstvo, výstavba skládok odpadov). komunálny odpad, legislatíva na ochranu prírodného a kultúrneho dedičstva a pod.).

Znalosť základných geografických pojmov a procesov je základom učenia, na ktorom budeme vychádzať rozvíjanie procedurálnych znalostí (zručnosti súvisiace s vyučovacími metódami a pracovné postupy: vyhľadávanie a analýza zdrojov, plánovanie, realizácia a vyhodnotenie učebného experimentu, argumentácia osobného názoru, prenos vedomostí do nového študijného odboru, práca v teréne, exkurzie atď.) sa stal geograficky gramotným.

Študenti budú úspešní len vtedy, ak rozvinú oba typy vedomostí. Pri tom musí čo najviac nasledovať proces učenia prirodzené, pretože prenos poznatkov z procesného do deklaratívneho a naopak je do určitej miery je to spontánne, ale nie je to automatické, ani to nedokážu všetci študenti.

Didaktické zásady pomáhajú učiteľovi úspešne organizovať a viesť vyučovacie hodiny. Prijatie geografického poznania je založené na niekoľkých úrovniach, jednou z najdôležitejších je pozorovanie. Úvod do vedomia (mentálne) pozorovanie sú vnemy a vnemy – ich mentálne prepojenie. Nasledujú ďalšie etapy myšlienkový proces: analýza, syntéza, abstrakcia, zovšeobecnenie. Geografické informácie (t. j. vnemy) žiaci získavajú všetkými zmyslami. Pri navrhovaní priestorových zobrazení je to dôležité že učiteľ poskytuje rôznym perцепčným typom žiakov rôzne učebné materiály a prechod z konkrétne vnemy (princíp priestorovej blízkosti: napr. zažitý, hmatateľný a pod.) až po náročnejšiu abstrakciu. Vybrané príklady geografických javov a procesov by mali byť založené na rôznych perцепčných dráhach: motorické (zhotovovanie jednoduchých učebných pomôcok, meranie, modelovanie, pohyb v prírode a pod.), zrakové (pozorovanie, fotografovanie, kreslenie, písanie a pod.), sluchové (zvukové nahrávky, čítanie textov, prieskumy atď.). Princíp názornosti nám ďalej pripomína, že žiakovi musíme vytvárať podmienky prepojenie zmyslového a emocionálneho sveta s racionálnym.

Prístupy k učeniu geografie musia študentov motivovať a musia byť založené na premyslenom metodickom prístupe postup a vhodný výber učebných pomôcok. Učenie je proces, v ktorom učiaci sa postupne získava vecné znalosti a spoznáva postupy, získava skúsenosti a spoznáva použiteľnosť prijali. Myslenie sa rozvíja učením sa klásť otázky, hľadať zdroje informácií a trénuje ho používať učebné postupy, ktoré mu pomôžu odpovedať na otázku.

Tematické učebné projekty s prvkami výskumných otázok sú vhodné pre vyučovanie geografie na základnej škole. Učiteľom poskytujú cielenú a plánovanú prácu a študentom diferencovaný prístup k učeniu, zážitkové učenie, rozvíjanie individuálnych zručností, prepojenie teoretického a praktického vedomostí, medzipredmetovej integrácie a vysokej úrovne motivácie. Žiaci v triede aj v teréne rozvíjať schopnosť používať jednoduché metódy geografického výskumu, ako je pozorovanie, meranie, prieskum a rozhovor, využívanie štatistických a iných zdrojov a literatúry.

Rovnako dôležitý je rozvoj geografického a kritického myslenia založeného na probléme prístup. Štúdiom pracujeme so študentmi na aktuálnych environmentálnych, priestorových a iných problémoch príklady, diskusia o problémoch, simulácie učenia alebo hranie rolí. Zážitkové učenie má veľa didaktickú hodnotu, keďže umožňuje žiakom rozvíjať zručnosť používania bádateľských pomôcok a prístroje na rozvoj zručností potrebných na pozorovanie, uvažovanie a zovšeobecňovanie a na naučiť sa vytvárať hypotézy a interpretovať výsledky.

Učiteľ niekoľkokrát organizuje a vedie terénne práce a exkurzie v rámci bežného učiva. Implementácia vonkajšieho vzdelávania sa môže v priebehu času veľmi líšiť. Rozdielna je aj vzdialenosť učiacich sa prostredia a ich dostupnosti. Má kognitívny vzdelávací účel: študenti hľadajú nové informácie na riešenie učebné úlohy a spájajú teoretické poznatky s priamou priestorovou skúsenosťou.

Pri výbere učebného priestoru (lokality), v ktorom sa učíme geografiu, je dôležité zvážiť rozmanitosť fyzického prostredia, ľudských aktivít, kultúr, sociálno-ekonomických systémov v rôznych ekonomické etapy rozvoja a prežitia. Učítelia geografie majú často problém vybrať si didakticky vhodné geografické vzdelávacie prostredie. Didaktická vhodnosť rôznych učebných miest na vyučovanie vonkajšia geografia musí spĺňať kľúčové kritériá: priestorové kognitívne alebo komunikatívne pevnosť krajiny, súvislosť alebo orientácia na dosiahnutie cieľov učiva, vzdialenosť resp dostupnosť (ekonomika, bezpečnosť), metodická rôznorodosť a dostupnosť učebných materiálov.

Učenie sa vonku môže mať rôzne formy učenia. Pri práci v skupine musia mať jasno definované úlohy všetkých členov skupiny. V oblasti praktickej práce v teréne môže študent aj odhadujeme. Hodnotenie zahŕňa prípravu na prácu, prácu v teréne a písomnú správu (pracovný list). Je to študent Kritériá hodnotenia a štandardy vedomostí by sa mali zoznámiť aj v praktickej práci. Typy účtov praktické práce vhodné pre základnú školu sú úlohy merania, orientácie a práce s mapou,

grafické ilustračné úlohy, jednoduché výpočtové úlohy, prieskumy, mapovanie, rozhovory, úlohy priameho pozorovania.

Príležitosťami pre prácu v teréne sú aj prírodovedné dni, projektová práca a geografická resp interdisciplinárne exkurzie do slovenských regiónov. Práca v teréne umožňuje študentom práx v pozorovanie, porovnávanie, logické uvažovanie a zovšeobecňovanie a rozvíjanie schopnosti samostatnej vzdelávanie z rôznych zdrojov (literatúra, lexikóny, encyklopédie, atlasy, World Wide Web), schopnosť komunikovať a schopnosť pracovať v skupine.

Geografické exkurzie môžu byť kratšie so zameraním najmä na domáci región a dlhšie zvyčajne interdisciplinárne a zamerané na poznávanie rôznych prírodných geografických regiónov (jednotiek) Slovenska. Každý rok plánujeme exkurziu aspoň do jedného geografického regiónu Slovenska, aby žiaci za štyri roky spoznávajú rôzne prírodné a sociogeografické regióny.

Ciele geografie sa realizujú v rámci celodenných a krátkych exkurzií a krátkych terénnych cvičení v každý školský rok. Exkurzie môžu mať iba geografický obsah alebo môžu byť medzipredmetové, mali by pokrývať všetky prírodné celky Slovenska. Môžu sa vykonávať v rámci dní činností, v rámci vyučovanie geografie a vyučovanie iných predmetov v prípade medzipredmetovej integrácie. V programe exkurzie by mali primerane zahŕňať prácu v teréne s použitím rôznych metód a priamo pozorovania. Medzipredmetové školské exkurzie sú najčastejším spôsobom medzipredmetových prepojení a interdisciplinárny prístup k učeniu s tým, že učiteľ si môže zvoliť také vyučovacie metódy a formy pracuje na tom, aby žiak nadobudol rôzne schopnosti a zručnosti. Medziodborové školské exkurzie s umožniť práci v teréne rozvíjať rôzne zručnosti spoločné pre všetky oblasti a stupňa vzdelávania a prostredníctvom ktorého žiaci získavajú nové poznatky, zdokonaľujú ich a šíria a využiť ho tak, aby získalo dôležité miesto v ich živote.

Výber vyučovacej metódy a formy je ponechaný na učiteľovi; môžete ich aj kombinovať. Je však potrebná rozmanitosť múdro používané vo formách a metódach učenia. Pre efektivitu a zaujímavosť hodín geografie odporúčame rôzne spôsoby motivácie vo všetkých fázach učebnej práce. Motivácia je pre študentov jednoduchá aj participácia na plánovaní vyučovacích hodín, zvažovanie návrhov a iniciatív žiakov učiteľom a pod. Na hodinách zohľadňujeme nielen ciele v katalógu, ale aj záujmy a schopnosti žiakov. Ni úspešné učenie prácu bez usilovných – motivovaných žiakov.

Vedomosti nie sú čiastkové, viazané na jednotlivé vedné odbory či školské predmety, ale sú univerzálne. Študenti tak prežívajú svet okolo seba a svoje miesto v ňom. Cieľ a účel geografie ako vedecká veda ide o komplexné a holistické štúdium a vnímanie priestorovej reality. Preto geografia ako školský predmet zdôrazňuje aj dôležitosť holistického pohľadu žiaka na zemepis priestor. Keďže len málo študentov to dokáže samostatne, potrebujú povzbudenie učiteľa, aby boli schopní integrovať vedomosti, ktoré nadobudli v rôznych školských a mimoškolských podmienkach.

Študentov treba povzbudzovať, aby dosiahli pozitívny vzťah k vedomostiam. To sa nedá dosiahnuť, ak hodnotenie sa stáva jediným motivačným cieľom, preto nie je dobré, aby učitelia príliš zdôrazňovali dôležitosť výkonu dobre definované ciele a upriamiť pozornosť študenta len na dobre definované konečné výsledky alebo v už vyvinuté hodnotiace škály. Metódy a kritériá hodnotenia musia byť v súlade s modernými metódami k poznaniu. Ako znalosti definujeme nielen kognitívne znalosti, ale široké spektrum vedomostí a schopnosť zvládnuť to. Kritériom preto už nemôže byť len počet preložených správnych odpovedí bodov alebo percent. Opisné kritériá vedomostí sú nevyhnutné, pretože umožňujú komplexné, hĺbkové a kvalitnú spätnú väzbu o vedomostiach študentov.

Niektorí navrhli študentské aktivity

Hodiny geografie majú tiež za cieľ pomôcť žiakom dosiahnuť ciele prostredníctvom aktivít, ktoré môžu byť skupinové resp nezávisle. Aktivity by mali byť také, aby ich študent mohol robiť sám alebo s podporou a s konzultáciou s učiteľom. Niektoré odporúčané aktivity sú:

- zhotovenie plagátu, novín, pozvánky alebo turistickej brožúry;
- návšteva knižnice a vyhľadávanie literatúry;
- vyhľadávanie informácií na World Wide Web;
- recenzia filmu a zhrnutie podstaty;
- návšteva hvezdárne a pozorovanie oblohy ďalekohľadom alebo ďalekohľadom;
- návšteva geodetskej spoločnosti;
- zhotovenie modelu Zeme, sopky, reliéfu;
- kreslenie všeobecnej alebo tematickej mapy;
- vykonávanie učebného experimentu;
- výroba stien;
- Práca v teréne;
- orientácia v prírode s mapou a buzolou, hodinami, tieňom a pod. (hľadanie skrytého pokladu);

- fotografovanie alebo filmovanie;
- meranie teploty, zrážok, oblačnosti, vetra, riek, dopravy atď.;
- triedenie údajov do tabuliek, kreslenie klimagramov a kartogramov;
- výlety so sprievodcom;
- zbieranie máp počasia;
- dopĺňanie máp;
- vyhľadávanie dôkazov v novinách a oddeľovanie dôležitejších od menej dôležitých dôkazov resp hádanie;
- tvorba modelu;
- hranie v debatnom klube;
- Dizajn webových stránok;
- písanie denníka, reportáže alebo cestopisu;
- hranie rolí pri okrúhlym stole;
- prehliadanie a triedenie zdrojov;
- tvorba vzdelávacích kvízov;
- rozprávanie príbehov;
- napísať list imaginárnemu priateľovi s otázkami o neznámych krajinách, ľuďoch a ich zvyky;
- prezentovanie ekonomickej aktivity oblasti metódou pre a proti;
- písanie súhrnov zistení na základe materiálov;
- vypracovanie plánu, štúdie alebo návrhu opatrení;
- písanie seminárnej alebo výskumnej práce;
- písanie analýzy príčin a následkov;
- tvarovacia dramatizácia;
- tvorba didaktickej hry;
- prezentácia príspevku;
- prieskum, počítanie dopravy, pozorovanie priebehu tieňa;
- návšteva múzea, výstavy alebo výstavy a napísanie správy.

5.2 Individualizácia a diferenciacia

Podľa schopností a iných odborností prispôsobujeme hodiny žiakom (vnútorná diferenciacia) geografia pri navrhovaní, organizácii a implementácii, ako aj pri overovaní a hodnotení vedomostí. Osobitnú pozornosť pritom venujeme špecifickým skupinám a jednotlivcom; vzdelávacie výchovno-vzdelávacia práca je založená na koncepciách, usmerneniach a pokynoch prijatých v Profesionále

Rada Slovenskej republiky pre všeobecné vzdelávanie:

- Objavovanie a práca s nadanými žiakmi,²
- Problémy s učením na základnej škole: koncept práce,³
- Deti s poruchami učenia: pokyny na implementáciu na mieru program základnej školy s ďalšou odbornou pomocou,⁴
- Smernice pre vzdelávanie detí cudzincov v škôlkach a školách.⁵

5.3 Medzipredmetové prepojenia

Na hodinách geografie si žiaci rozvíjajú holistické geografické myslenie založené na spojení s každým tematické oblasti. Integráciu realizujeme na úrovni obsahu, cieľov a činností. Dôraz sa kladie na rozvoj integrovaného geografického myslenia. Učitelia geografie by mali spolupracovať a koordinovať sa učiteľov iných predmetov a systematicky rozvíjať schopnosti učenia.

Geografia zahŕňa množstvo cieľov a obsahov trvalo udržateľného rozvoja, ktoré si vyžadujú tímovú prácu na ich realizácii plánovanie a vyučovanie a spolupráca s inými subjektmi. Učebné osnovy geografie zahŕňajú ciele tieto témy: environmentálna výchova, IT, dopravná výchova, zdravotná výchova a pod. Učebné osnovy naznačujú prepojenie geografie s inými školskými predmetmi. Spojenie s učiteľom je východiskovým bodom prispôbenia individuálnym alebo skupinovým potrebám študentov. To si vyžaduje systematické hľadanie mentálnych, vzdelávacie a motorické súvislosti a prekonanie strachu, že učitelia geografie môžu prísť o svoje predmet bezúhonnosť. Na realizáciu medzipredmetových väzieb v triede je potrebné zvážiť niekoľko faktorov. Medzi najdôležitejšie patria záujmy a schopnosti žiakov a učebné osnovy a učebné ciele, ktoré umožňujú takéto spojenia. Geografia je spojená s predmetmi: slovenčina, matematika, cudzí jazyk, výtvarná výchova vzdelanie, dejepis, občianska náuka a etika, fyzika, chémia, biológia, prírodoveda,

² Prijaté na 25. zasadnutí Odbornej rady Slovenskej republiky pre všeobecné vzdelávanie 11. februára 1999.

³ Prijaté na 106. zasadnutí Odbornej rady Slovenskej republiky pre všeobecné vzdelávanie 11. októbra 2007.

⁴ Prijaté na 57. zasadnutí Odbornej rady Slovenskej republiky pre všeobecné vzdelávanie dňa 17. apríla 2003.

⁵ Prijaté na 123. zasadnutí Odbornej rady Slovenskej republiky pre všeobecné vzdelávanie dňa 18. júna 2009.

hudobná výchova, strojárstvo a technika, domácnosť, telesná výchova a tiež voliteľné predmety; nad všetkým predmety cestovný ruch výchova, poľnohospodárstvo. ľudský život na Zemi, spoznávanie vlasti a ochranu životného prostredia, etnológiu a ochranu pred prírodnými a inými katastrofami. Ale súvisí to aj vedomosti z predmetov: spoločnosť, poznávanie životného prostredia a veda a technika.

Pritom treba počítat' s oboma typmi odkazov: s podstatnými, ktoré sú napísané nižšie, a procedurálne založené na spoločnom rozvoji zručností, napr. kritické čítanie, projektová práca, kolaboratívne učenie atď.

Geografia je spojená so slovenčinou v písomných skladbách, ústnej komunikácii a rozlišovaní medzi vymyslené spisy a vedecké texty, opisy krajiny a cestopisy, ľudová tradícia, príslovia o počasí, používaní odbornej literatúry, tvorbe novín, vystupovaní na verejnosti a príprave rečníckej cvičenia, vedenie okrúhleho stola, pôvod jazykov (germánsky, románsky a slovanský), literárne diela a spisovatelia zobrazujúci krajinu a ľudí.

Je spojená s históriou pri vzniku prvých vysokých kultúr - kolíska civilizácie, sťahovanie národov, staroveku v Stredomorí, historické pamiatky, národy, vznik a rozpad štátov a vznik medzištátnych spojení, kolonizácia a kolónie, prieskum a osídľovanie kontinentov, voj hospodárstva.

Súvisí s biológiou v šetrení a ochrane vody, faunou a flórou, geologickým vekom, fosílie, prírodné ekosystémy (savana, púšť, tropický dažďový prales a pod.), biotopy v

Zem, vplyv priemyselných odvetví na životné prostredie.

S matematikou sa spája v podobe geometrických útvarov a telies, veľkostných vzťahov, merania systém, výpočet uhlov a času, tabuľky a grafy údajov, merania dĺžky, výpočty podielov a tvorba, čítanie a interpretácia grafických znázornení.

S fyzikou súvisí vznik hmly, uhol dopadu slnečných lúčov, nadmorská výška, tlak a pohyb kvapalín, energetická kapacita vody, druhy energie - spôsob výroby a využitia, alternatívne zdroje, zákony pohybu vzduchu, druhy a prenos energií.

Spája sa s občianskou a vlasteneckou výchovou a etikou v demokracii, občianskej a ľudskej práva, chudoba obyvateľstva, vzťahy medzi náboženstvami, ľuďmi a národmi, závislosť, práva

menšiny, bilingvizmus, tolerancia medzi národmi, úloha a význam rodiny, kultúry a tradície.

S výtvarnou výchovou spája techniky a pomôcky kresby, modelovanie, perspektívu a kresbu provincie; v dizajne plagátov a fasciklov, umenie starých národov.

Spája sa s domácnosťou pri spoznávaní národných jedál sveta, príprave a ochutnávaní národných jedál, obilniny, domácnosť a práva spotrebiteľov.

Je spojená s telesnou výchovou pri riešení umiestnenia športovo-rekreačných zariadení v krajiny, možnosti rozvoja cestovného ruchu, pohybu v prírode a motoriky pri realizácii meranie a orientácia.

Je spojený s hudobnou výchovou v černošských duchovných piesňach, ľudových nástrojoch sveta, ľudových piesňach p. provincií a ľudí.

Je spojená s chémiou v chemickej štruktúre vápenca, jeho reakcii, kondenzácii, znalosti vlastností kyseliny, správna manipulácia a reakcia na poškodenie, chemická bezpečnosť, hnojivá, postreky a

látky znečisťujúce životné prostredie.

Spája sa s cudzím jazykom v pravopise a výslovnosti zemepisných názvov, dvojjazyčných nápisov a pomenovanie osád. Spojenie je však možné aj tak, že geograf navrhne učiteľa cudzieho jazyka obsah z OSN pre geografiu, ktorý v predmete cudzí jazyk, kde sa školia v čítaní, počúvaní, písanie a rozprávanie, jednanie v cudzom jazyku.

S technikou a technológiou sa spája pri výrobe modelov, modelov, prierezov, ukazovatele, priestorové technické opatrenia.

Kultúrna výchova je neoddeliteľnou súčasťou všetkých predmetov a základom tvorivého prístupu jednotlivca kultúrnej, estetickej, etickej oblasti, s cieľom obohatovať kultúrne povedomie a vyjadrovanie. Čat ústredný prvok celoživotného vzdelávania významne prispieva k celkovému rozvoju osobnosti každého človeka individuálne a spoluformuje ľudské kultúrne vedomie a prejav. Umožňuje jednotlivcovi pochopiť zmysel a spoznať kultúru vlastného národa a uvedomiť si príslušnosť k tejto kultúre. Podporuje tiež rešpektovanie iných kultúr a medzikultúrny dialóg. Základným cieľom kultúrnej výchovy je vzbudzovanie túžby a potreby kultúrneho, najmä umeleckého prejavu, tak v tvorbe, ako aj

tešiť sa z umeleckého prejavu iných. Učiteľ umožňuje žiakom zažiť rôzne skúsenosti oblasti kultúry: hudba, výtvarné umenie, divadlo, tanec, film, kultúra čítania a kultúra dedičstvo.

Učiteľ každého predmetu povzbudzovaním študentov, aby sledovali kultúrne aktivity, a stimulmi za aktívne zapojenie sa do nich prispieva k ich osobnému rozvoju. Povzbudzuje ich h kritický úsudok, a najmä tvorivý postoj ku kultúre. S rôznymi didakt prístupy (motivácia, obsah, rôzne metódy a formy práce) podnecuje žiakov k spájaniu kultúrny a vecný obsah. Uvedomuje si, že existujú metódy, ktoré sú vlastné umeleckému zážitku a tvorby, dôležitý doplnok k realizácii učiva, a preto sa spája s učiteľmi výtvarnej výchovy objektov a externých dodávateľov / tvorcov. Prostredníctvom kultúrnej výchovy približuje žiakom hodnotenie kultúry a vyjadrenie prostredníctvom umenia. Kultúrna výchova je systematicky zaraďovaná do vyučovacích hodín predmetov, akčných dní a mimoškolské aktivity.

5.4 Skúšanie a hodnotenie vedomostí

Základným cieľom preverovania a hodnotenia vedomostí je snaha o čo najlepšie vedomosti žiakov. Samozrejme overovanie a hodnotenie k tomu samy osebe neprispievajú, ale vedú nás k tomuto cieľu celý proces učenia a vyučovania.

Pri zmene pedagogickej praxe z hľadiska zvyšovania kvality hodnotenia sa nemôžeme snažiť len o zavádzanie nových techník hodnotenia alebo zlepšovanie metód hodnotenia, ale k zmenám v hodiny zemepisu. Všetky prvky lekcie musia byť prepojené a vzájomne sa ovplyvňujúce. Zmenený prístup k učeniu vo vyučovaní geografie prináša nielen nové vyučovacie metódy, ale aj veľké prepojenie procesu učenie, overovanie a hodnotenie. Ťažiskom hodiny by preto malo byť priebežné overovanie, že študent a informuje učiteľa kvalitatívne. Len tak môže žiak a učiteľ zlepšiť proces učenia. je to nevhodné hodiny, v ktorých je hodnotenie jedinou alebo prevažujúcou informáciou pre žiaka o vedomostiach a jeho učenie.

Umožňujeme študentom sledovať ich pokrok a povzbudzujeme ich, aby sa vydali rôznymi cestami spoločné hodnotenie; vedia zhodnotiť prácu skupiny a podiel jednotlivca na nej. Žiaci už podporujeme sebakontrolu pri učení a upevňovaní vedomostí.

Kritériá hodnotenia vedomostí sú verejné, musíme ich študentom vysvetliť a sú neoddeliteľnou súčasťou učenia (resp. pracovné pokyny, napr. na výrobu plagátov, papierov atď.). Okrem tradičných spôsobov písania a ústnym hodnotením sa hodnotia aj produkty (napr.: panoramatická kresba, plagát), aktivita (napr.: učenie experiment, terénne merania, prieskumy), skutočné úlohy (napr. životné, praktické, užitočné úlohy, simulácie učenia atď.).

Kvalita testovania a hodnotenia vedomostí bude na najvyššej kvalitatívnej úrovni s prihliadnutím na odbornosť didaktické zásady pri testovaní a hodnotení vedomostí, ako je používanie rôznych metód a foriem, zohľadnenie individuálnych vlastností žiakov, dôslednosť, objektivita, tolerancia, plánovanie, transparentnosť a publicita hodnotenia. Študenti by ich mali používať pri testovaní a hodnotení vedomostí miniaplikácie (rôzne typy máp, grafiky, obrázkov, modelov atď.), ktoré vám to umožnia najlepšie preukázať svoje znalosti.

5.5 Informačné technológie

Pre výučbu geografie má osobitný význam využívanie moderných informačných technológií. Odporúčame používanie počítača s LCD projektorom a didakticky vhodných počítačových programov na zobrazovanie a pracovať so štatistickým materiálom, mapami, video a audio materiálom a pod. Existuje tiež veľa možností pre používanie World Wide Web, digitálnych fotoaparátov atď. Študenti by mali IT využívať aj na zber a spracovávať a prezentovať geografické informácie.